

Meditatief moment vanuit de Bosbeskapel 09 maart 2021

Presentatie: Kjell Wagner

Opening: Vandaag wil ik met u de meditatie houden over Het Woord, met hoofdletter W. Een Rooms Katholieke vriend van mij bezocht eens een protestantse kerkdienst. Hij vertelde mij dat hij wel vaker een protestantse dienst bezocht had en het was hem opgevallen hoe enthousiast er voorafgaande aan de dienst met elkaar gepraat werd. In zijn parochiekerk was de stemming vooraf een stuk ingetogener. Ik antwoordde dat hiermee weer eens duidelijk wordt dat protestanten mensen van het woord zijn. Hij kon de grap wel waarderen maar een kern van waarheid zit er wel in.

Ik wil openen met het lezen van Johannes 1: 1-5. Na deze lezing hoort u lied 513 uit het liedboek God heeft het eerste Woord. Ik vind het altijd nog bijzonder dat de componist Gerard Kremer muziekdocent was aan mijn opleiding voor leerkracht basisonderwijs. Moet altijd aan hem denken als dit lied klinkt.

Lezen Johannes 1: 1-5.

Lied 1. Lied 513 God heeft het eerst woord.

Afgelopen zaterdag las ik een recensie van een nieuwe biografie van Erasmus. Evenals Luther heeft Erasmus zich beziggehouden met het vertalen van het Nieuwe Testament. Hij wilde dit Bijbeldeel zo getrouw mogelijk in het Latijn vertalen. Zijn vertaling vormde de basis voor de Duitse vertaling van het Nieuwe Testament door Luther. Opvallend bij de vertaling van Erasmus is dat hij de bekende opening van het evangelie naar Johannes anders vertaalde dan gebruikelijk. Hij veranderde de openingszin als volgt 'In het beginne was de boodschap'. Niet het Woord maar de boodschap staat volgens Erasmus centraal. De woorden vormen samen de boodschap, anders gezegd, de boodschap vormt de bron van de woorden. Als het woord centraal komt te staan, lijkt Erasmus te willen zeggen, dreigt de boodschap naar de achtergrond te verdwijnen, ten prooi aan scherpstijperij en woordentwisten. Dat is blijkbaar van alle tijden. Denkt u maar aan de discussies bij elke nieuwe Bijbelvertaling, kribbe in voederbak of huidvraat in plaats van melaatsheid. Een mooie illustratie hoe een woord centraal komt te staan en de boodschap naar de achtergrond verdwijnt vond ik in de Elias van Mendelssohn. Elia bezingt in dit oratorium de kracht van het woord van de Heer. De boodschap liegt er niet om: zijn Woord is als een hamer. Het woord hamer is drager van een boodschap die niets aan de verbeelding overlaat.

Lied 2. Des Herrn Wort ist wie ein Hammer.

Dat beukt erin, daar is geen ruimte voor twijfel, onverschrokken en onwrikbaar, het beeld van een onverzettelijke God. Ik denk dat Erasmus hier, als ik zo vrijmoedig mag zijn, wel een punt heeft. Woorden kunnen hard binnenkomen kapot maken, maar ook helen, het is maar net welke boodschap die woorden willen overbrengen. Onlangs nog bij de bestorming van het Capitool in Washington zijn we getuige geweest welke verwoestende werking woorden kunnen hebben. Is dat zo? Waren die woorden zo verwoestend? Ik vraag het mij af. Was niet veel meer de boodschap die door die woorden heen klonk verwoestender? De boodschap was, mensen grijp in, red ons land van de ondergang. Hoe meer ik er over nadenk, des te meer ga ik de redentie van Erasmus begrijpen. Als we dan het vervolg van dit gedeelte uit het Johannes evangelie lezen blijkt dat alles door het woord ontstaan is. In het woord was leven en het leven was het licht, gaat Johannes verder. Op de een of andere heeft mij dit altijd aangegrepen. Het leven was het licht. De boodschap gaat dus over licht in de duisternis, de boodschap die de woorden overbrengen gaat over een weg naar verlichting. Verlichting.... Een woord met meerdere betekenissen. Een zware last wordt verlicht doordat je het van je af kunt leggen, iemand springt bij. Een duistere periode in het leven wordt verlicht door een wending ten goede, nabijheid van geliefden, verlichtende woorden van vrienden. Dat licht schijnt in de duisternis. Voor dat wij naar Den Haag verhuisden, woonden wij in IJmuiden. Daar staat een kerk vlakbij de sluizen. Als u nog eens in IJmuiden komt moet er eens gaan kijken. Die Kanaalstraatkerk heeft een glas in lood raamwerk waarin een vuurtoren afgebeeld staat met daarboven de woorden 'Lux in tenebris'. Licht in de duisternis. Nou dat wil ik wel geloven als je 's avonds die enorme lichtbundel over de daken en de zee ziet zwaaien, licht de duisternis totaal op. Dat kun je op Scheveningen trouwens ook heel goed zien. Maar toen ik ooit als kind voor het eerst een zeereis maakte, scheepten wij in voor de nachtboot naar Oslo. Daar zag ik dat die enorme lichtbundel van de vuurtoren in de loop van de tocht langzaam veranderde in een lichtpuntje aan de horizon. Dat licht in de duisternis was ineens geen schijnwerper maar een klein stipje dat aan de horizon knipperde. Elke vuurtoren heeft zijn eigen knipperlicht patroon. Zo kan elke stuurman aan het patroon aflezen welke veilige haven in zicht is. De boodschap is: volg dit licht en je bereikt een veilige haven waar op je gewacht wordt. Door het woord te vervangen door boodschap maakt Erasmus ruimte, een zee aan ruimte voor de boodschap. De boodschap die wij in de tijd voor Pasen overdenken. Het gaat dan over een niet aflatende liefde die met Pasen aan het licht komt. In alle verhalen van en over Jezus schijnt dat licht door.

De boodschap van liefde voor God, je naasten en de schepping. Dat is een boodschap waar je mee thuis kunt komen.

Luistert u naar lied 422, Laat de woorden die wij hoorden klinken in het hart.

Muziekfragment 3. Lied 422

Laten wij bidden. Heer, als het erop aankomt, kunnen woorden het verschil maken. Leer ons dat de kracht van onze woorden bepaald wordt de intentie waarmee ze gesproken worden. Help ons om te blijven oefenen in het spreken van woorden die heel maken, verbinden en bevestigen. Bemoedig ons door het besef dat uw boodschap van liefde sterker is dan de pijn die verkeerd gebruikte woorden kunnen veroorzaken. Dat vragen wij u in de naam van Jezus uw zoon, amen.

Na de zegenbede hoort u fragment uit Die Sieben letzte Worten unseres Erlösers van Joseph Haydn.

Ik wil deze meditatie afsluiten met de zegen van St. Patrick

De Heer zij in u om u te troosten als u verdriet hebt.

Hij omgeve u als een beschermende muur, wanneer anderen over u heen vallen.

De Heer zij boven u om u te zegenen.

Zo zegene u God, vandaag, morgen en in der eeuwigheid

Muziekfragment 4. Sieben letzte Worten unseres Erlösers am Kreuze.